

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**MODUS OPERANDI PACHATELŮ
SEXUÁLNÍCH TRESTNÝCH ČINŮ**

Autor práce: Pavel Poljak, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Milan Kolář

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....
Pavel Poljak, DiS.

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Milanu Kolářovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

POLJAK, Pavel. *Modus operandi pachatelů sexuálních trestných činů : bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií o.p.s., 2015. 43 s. Vedoucí bakalářské práce : JUDr. Milan Kolář.

Klíčová slova: modus operandi, sex, trestná činnost, pachatel

Předmětem této bakalářské práce je v její první části problematika modu operandi pachatele sériové trestné činnosti z kriminalistického hlediska včetně zmapování historického vývoje této problematiky. Druhá část bakalářské práce shrnuje význam této problematiky pro kriminalistiku. Třetí část se zabývá evidencí modus operandi systému. Ve čtvrté části jsou zpracovány vybrané kazuistiky.

Bakalářská práce poskytuje ucelený pohled na specifickou problematiku modu operandi pachatelů sexuálních trestných činů.

Abstract

POLJAK, Pavel. *Modus Operandi of the sex Crime Offenders: Thesis*. České Budějovice: University of European and Regional Studies, o.p.s., 2015. 43 p. Thesis Supervisor : JUDr. Milan Kolář.

Keywords : rape, rape victim, violent crime, trauma

The subject of the present thesis is, in Part One thereof, the subject area of modus operandi of a perpetrator of sexual crimes, as seen from the criminalist perspective - including a historic insight into the matter. Part Two of the thesis summarizes the importance of the issue in terms of criminal science. Part Three deals with the file management of the modus operandi system. Part Four deals with selected casuistries.

The purpose of the thesis is to provide a comprehensive view upon the specific subject area of modus operandi of sexual crimes looked at from both the legal and criminalist perspectives.

Obsah

ÚVOD.....	8
1 CÍL A METODY PRÁCE.....	10
2 MODUS OPERANDI PACHATELŮ SEXUÁLNÍCH TRESTNÝCH ČINŮ.....	11
2.1 Obecná charakteristika.....	11
2.2 Pojem „Modus operandi“.....	12
2.3 Komponenty způsobu páchaní sériové trestné činnosti.....	14
2.4 Utváření způsobů páchaní sériové trestné činnosti.....	17
2.5 Determinance způsobu páchaní sériové trestné činnosti.....	17
2.6 Mechanismy vytvářející způsob páchaní sériové trestné činnosti.....	18
2.7 Matematické modelování způsobu páchaní sériové trestné činnosti.....	20
2.8 Prognózování způsobu páchaní sériové trestné činnosti.....	22
2.9 Modus operandi a jeho význam pro kriminalistiku.....	22
3 MODUS OPERANDI SYSTÉM V KRIMINALISTICKÉ PRAKTICKÉ ČINNOSTI.....	27
3.1 Informační systém „Kriminalisticky sledované události“.....	28
3.1.1 Záznamy v IS KSU ve vztahu k evidenci modus operandi systém.....	29
3.2 Informační systém „ViCLAS“.....	31
4 KAZUISTIKY.....	33
4.1 Ladislav Hojer – sexuální masový vrah.....	33
4.1.1 První oběť.....	33
4.1.2 Druhá oběť.....	34
4.1.3 Třetí oběť.....	35
4.1.4 Čtvrtá oběť.....	35
4.1.5 Pátá oběť.....	36
4.1.6 Modus operandi Ladislava Hojera.....	36
4.1.7 Vyjádření znalců.....	37
4.2 Johann alias Jack Unterweger – sériový vrah.....	37
4.2.1 První oběť.....	38
4.2.2 Dalšíh jedenáct obětí.....	38

4.2.3 Modus operandi Johanna alias Jacka Unterwegwra.....	39
4.2.4 Vyjádření znalců.....	40
4.3 Jozef Slovák – pětinasobný vrah.....	40
4.3.1 První oběť.....	40
4.3.2 Druhá oběť.....	41
4.3.3 Třetí oběť.....	41
4.3.4 Čtvrtá oběť.....	41
4.3.5 Pátá oběť.....	42
4.3.6 Modus operandi Jozefa Slováka.....	42
4.3.7 Vyjádření znalců.....	43
ZÁVĚR.....	44
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	46

ÚVOD

Kriminalita je celosvětovým problémem a stává se základní prioritou každé země, kterou je potřeba řešit. Kriminalitu jako negativní společenský jev vysvětlují a objasňují různé přístupy nebo teorie, které na základě svých pohledů na problematiku příčin vzniku kriminogenního jednání shledávají nejrůznější důvody jejího vzniku.

Kriminalistika je uznávána jako samostatná věda, přičemž s ohledem na předmět jejího zkoumání, má interdisciplinární povahu. Velmi významnou a úzkou součinnost kriminalistika projevuje s vědami, které se zabývají zkoumáním kriminality, především ke kriminologii, právním vědám a trestnímu právu.

Nejtěsnější vztah má kriminalistika k trestnímu právu procesnímu. V trestním řádu je upraven postup orgánů činných v trestním řízení tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé náležitě potrestáni. Zejména trestní řád upravuje metody, které zasahují do oblasti občanských práv a svobod. Tímto je občanům poskytnuta garance proti zneužití kriminalistických metod, neboť podle zásady „*secundum et intra legem*“ mohou státní orgány zasahovat do občanských práv a svobod pouze v případech stanovených právní normou.

Kriminalistika má také úzký vztah k trestnímu právu hmotnému, které chrání zájmy společnosti, ústavní zřízení České republiky, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob, dále určuje podmínky trestní odpovědnosti, uložení trestů a ochranných opatření. Trestním právem je definována významná skupina kriminalisticky relevantních událostí, kterými jsou trestné činy. Kriminalistické metody se používají v rámci předmětu a cíle kriminalistického objasňování, určeného znaku skutkových podstat trestných činů.

Pohled na současný svět je převážně materiální, přičemž ve spojitosti se současným pohledem na vědecký svět, založený zejména na exaktních metodách, se dostává těmto oborům výhodnější pozice, než vědeckým oborům, založeným na empirických metodách.

V této práci se budu věnovat problematice modu operandi pachatelů sexuálních trestných činů. Text jsem rozložil do celkem čtyř částí. V první je uveden cíl a metodika bakalářské práce. Druhá část bude zaměřena na modus operandi pachatelů sexuálních trestných činů. Neméně významný prostor bude věnován ve třetí části systému modus operandi v kriminalistické praktické činnosti. Dále ve čtvrté části bude proveden rozbor

vybraných případů z praxe, na kterých bude znázorněn praktický význam systému modu operandi u pachatelů sexuálních trestných činů pro kriminalistiku.

Toto téma jsem si vybral z důvodu zájmu o kriminalistiku a trestní právo. Jedná se o velmi zajímavou a aktuální oblast kriminalistiky a velice by mě potěšilo, kdyby tato bakalářská práce našla využití v policejní praxi nebo uplatnění v rámci policejního vzdělávání.

1 CÍL A METODY PRÁCE

Cílem bakalářské práce bylo zkoumání modu operandi pachatelů sexuálních trestných činů. V bakalářské práci budou podrobně rozpracována kriminalistická hlediska při využití systému modus operandi u pachatelů sexuálních trestných činů v kriminalistické praktické činnosti.

Bakalářská práce byla zpracována v souladu s platným českým právem, vychází z odborné (české i zahraniční) literatury a z vlastních poznatků z kriminalistické praxe. Využity byly také informace z otevřených zdrojů, především z internetu.

Při tvorbě bakalářské práce byly využity metody analýzy, syntézy, komparace a kazuistiky.

Bakalářská práce je rozdělena do několika částí. V první části je rozpracována problematika modu operandi pachatele sériové trestné činnosti z kriminalistického hlediska včetně zmapování historického vývoje této problematiky. Druhá část bakalářské práce shrnuje význam této problematiky pro kriminalistiku. Třetí část se zabývá evidencí modus operandi systému. Ve čtvrté části jsou zpracovány vybrané kazuistiky.

Při zpracování všech částí bude analyzováno knižní dílo a některé trestně právní předpisy úzce související s touto problematikou.

V části rozpracování modu operandi pachatele sériové trestné činnosti z kriminalistického hlediska budou dále využity metody komparace a syntézy, a to se zaměřením na názory předních kriminalistů publikované v odborné literatuře a vědeckých pracích se vztahem ke zkoumané problematice.

K vysvětlení souvislostí a jejich sumarizaci významu systému modu operandi pro kriminalistiku bude sloužit syntéza.

Syntéza bude také využita při zpracování třetí části, týkající se evidencí modus operandi systému.

Ve čtvrté části bude na vybraných kazuistikách prezentováno využití systému modus operandi pachatelů sexuálních trestných činů v kriminalistické praxi.

2 MODUS OPERANDI PACHATELŮ SEXUÁLNÍCH TRESTNÝCH ČINŮ

2.1 Obecná charakteristika

Pro kriminalistiku je trestný čin hlavním pojmem. Pokud má kriminalistika poskytnout orgánům činným v trestním řízení účinné prostředky boje proti kriminalitě, musí studovat zákonitosti trestné činnosti a přizpůsobovat jim metody odhalování, vyšetřování a prevence kriminality.

Při zkoumání trestného činu z hlediska kriminalistické charakteristiky jsou kriminalisticky relevantními informacemi vlastnosti trestného činu, které podstatně ovlivňují proces tvorby stop a proces poznání trestného činu. Zejména v poznání trestného činu je nelézán smysl kriminalistických metod, přičemž se kriminalistika zajímá o skutkové znaky trestného činu, které jsou informačně bohaté (např. znaky zobrazující se výrazně ve stopách, znaky trvanlivé nebo specifické apod.).¹

Nejdůležitějšími komponenty (skladebnými prvky) kriminalistické charakteristiky trestného činu jsou zejména následující skutkové elementy:

- a) **způsob spáchání trestného činu, resp. způsoby páčání trestných činů,**
- b) kriminální situace,
- c) osobnostní rysy pachatele,
- d) osobnostní rysy oběti trestného činu,
- e) motiv činu.²

Nejdůležitějším prvkem kriminalistické charakteristiky je právě způsob spáchání trestného činu, resp. způsoby páčání trestných činů, protože velmi ovlivňuje proces tvorby stop a tím předurčuje možnosti poznání trestného činu.³

¹ Srov. MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 35.

² MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 36.

³ MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 36. ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1 vyd. Bratislava : Akadémia Policejného zboru v Bratislave, 1997. s. 427.

2.2 Pojem „Modus operandi“

Modus operandi (nebo používaný zkrácený tvar „Mo“) je latinský výraz, který lze přeložit jako **způsob práce**. Někdy je také používán termín „**modi operandi**“ neboli způsoby **práce**.

Podle Musila, J.: *„Způsob spáchání trestného činu je specifikovaný systém operacionálních elementů trestného činu a činnosti s ním úzce spjaté.“*⁴

Podobně definuje pojem Porada, V.: *„Způsob páchaní a utajení trestného činu je možné vymezit jako systém vzájemně spojených úkonů, které se uskutečňují s cílem přípravy, spáchání a utajení trestného činu a které jsou podmíněné komplexem objektivních a subjektivních faktorů svázaných jediným trestným úmyslem. Způsob páchaní trestné činnosti je definován jako specifikovaný systém operacionálních elementů trestné činnosti a činnosti s ní úzce spjaté.“*⁵

*„Pro účely kriminalistického poznání je vhodné rozlišovat **tři úrovně specifikace způsobu páchaní**:*

a) *Způsob páchaní jednotlivého trestného činu.*

b) *Způsob páchaní trestných činů určitého druhu určitým pachatelem (ve smyslu: „způsob, jakým páchá krádeže vloupáním do bytů recidivista X.Y.“).*

c) *Způsob páchaní trestných činů určitého druhu (ve smyslu: „jeden ze způsobů, jakým páchají např. krádeže vloupáním do bytů“).*⁶

Podle Pješčaka, J.: *„Pojem spáchání trestného činu je možné definovat jako systém vzájemně spjatých úkonů jednání pachatele a systém způsobů, jakými pachatel využívá anebo volí objektivní okolnosti a prostředky na přípravu, páchaní a utajování trestného činu. Způsob spáchání trestných činů určitého druhu, charakteristický pro určitého pachatele, se nazývá modus operandi.“*⁷

⁴ MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 41.

⁵ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. 1. vyd. Brno : Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2001. s. 54.

⁶ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. 1. vyd. Brno : Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2001. s. 54.

⁷ PJEŠČAK, J. *Kriminalistika: Učebnice pro právnické fakulty*. 1. vyd. Bratislava : Obzor, 1981. s. 48 – 49.

Z lingvistického, ale zejména kriminalistického hlediska, je tedy pojem „**modus operandi**“ synonymem pojmu „**způsob spáchání trestného činu, resp. způsoby páchaní trestných činů**“.

Souhlasím s názorem MUSILA, J., že: „*Do rámce způsobu páchaní spadají nejen operace ve stadiu dokonávání činu, ale též při jeho přípravě a po jeho dokonání.*“⁸

Podstata způsobu páchaní vychází z poznání takového souhrnu znaků kriminalistiky relevantní události, které dávají možnost najít v jejich stopách odraz události, vlastností osoby a také působení faktorů, které způsob páchaní podmínily.

Pro úplnost je třeba uvést, že ne vždy lze způsob páchaní odlišit od způsobu utajování, neboť utajování se někdy prolíná celou přípravou a průběhem kriminalisticky relevantní události, přičemž způsob utajování může existovat i samostatně (např. u nedbalostních událostí).

Modus operandi je určitým systémem, neboť se vyznačuje vlastní celistvostí, resp. kriminální chování konkrétního pachatele představuje vůči okolnímu prostředí relativně autonomní celek. Současně tento systém obsahuje relativně stálou strukturu s početnými vzájemnými logicko-strukturálními vazbami mezi jednotlivými komponenty. Tím způsob páchaní představuje systém, resp. subsystém ve vztahu k systémům vyššího stupně, za které jsou považovány např. vnější prostředí a osoba, která způsobila vznik kriminalisticky relevantní události.⁹

Systém modus operandi lze vyjádřit v podstatě jako „jednou cestou k pachateli“. Pokud pachatel spáchá jeden trestný čin, nemá modus operandi takový kriminalistický význam, jako v případech sériové (v našem případě sexuální) trestné činnosti. Když pachatel páchá sexuální delikty opakovaně, má obvykle určitý rituál, který více méně není schopen nějakým způsobem ovlivnit. Pokud se na úrovni krajského policejního ředitelství, ale i na úrovni celorepublikové, vyskytuje několik sexuálních deliktů, kdy pachatel přistupuje k oběti zezadu nebo používá nůž, kdy oběti jsou např. ženy blondýny atd., je možné z těchto všech zjištěných znaků usuzovat, že se může jednat o jednoho a téhož pachatele.

⁸ MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 42.

⁹ ŠIMOVIČEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1 vyd. Bratislava : Akadémia Policejného zboru v Bratislave, 1997. s. 427 - 428.

Následně při objasňování, pokud byl pachatel na více místech najednou v různých časových intervalech, je pro něho velice těžké dělat si alibi, než když si má dělat alibi jen na jeden případ.

Pokud pro modus operandi použijeme parafrázi, můžeme uvést např. řemeslníka, který používá stále stejný styl práce, protože tomuto stylu důvěřuje, vyhovuje mu a právě tím se odlišuje od ostatních.

Modus operandi pachatele sériové trestné činnosti nelze chápat tak, že všechny znaky se musí shodovat. Stejně jsou jen některé prvky. Např. skutečnosti, že pachatel nedokáže k oběti přistoupit zepředu, že má problémy s pohledem na krev nebo že útočí jen na ženy blondýny, to vše jsou stopy, které nám pomohou při vytipování osoby možného pachatele. Následně při objasnění případů a při dalším vyšetřování např. zjistíme, že pachatel byl „nešťastně“ zamilovaný a jeho přítelkyně se s ním rozešla nebo že v mládí měl „problémy“ se svou matkou a jeho matka byla blondýna atd. Právě všechny tyto prožitky se následně ve způsobu páchaní trestných činů odrazí.

Za počátek využívání systému modus operandi v kriminalistice lze označit případ, kdy dva lupiči Benžo a Gus provedli krádež v jednom americkém klenotnictví. Případ vyšetřoval inspektor Thomas Byrnes. Milionář Milton měl v té době na krádeže zcela originální teorii, kterou inspektorovi sdělil. Všechna vloupání jsou systematicky organizována a slouží jedné osobě. A právě podle této teorie se inspektoru Byrnesovi podařilo odhalit pachatele a zapsat se tak do dějin kriminalistiky.

2.3 Komponenty způsobu páchaní sériové trestné činnosti

V odborné literatuře jsou komponenty způsobu páchaní trestných činů děleny podle předmětné povahy a podle složitosti.

Teoretická východiska lze aplikovat v praxi, v našem případě při zkoumání způsobu páchaní sexuálních trestných činů.

Jednotlivé komponenty způsobu páchaní trestných činů jsou pro lepší přehlednost znázorněny v následujících tabulkách:

Komponenty způsobu páchaní trestných činů podle předmětné povahy ¹⁰			
1)	Dějové komponenty (akty)	a)	Somato- motorické akty Např. pracovní pohyby, pohyby držení těla, lokomoční pohyby (přemisťování těla, chůze, běh apod.), gestikulace a mimika.
		b)	Psychické akty Především způsoby pachatelova rozhodnutí, jak využije různé objektivní podmínky při realizaci trestného činu. Např. výběr objektu, volba denní doby, výběr společníků apod. Pro poznání trestného činu jsou významné v případech, kdy jsou projeveny navenek, tzn. v souvislosti se somato-motorickými akty, kterými jsou vytvářeny stopy trestného činu.
2)	Věcné Komponenty	Jakékoli předměty použité pachatelem (zbraně, nástroje dopravní prostředky, maskování, převleky, rukavice apod.)	Nejvýznamnější jsou zbraně a nástroje, neboť mají vliv i na jiné komponenty (např. při použití určitého nástroje se vyžaduje použití určitých motorických pohybů, dovedností a návyků). Právě po použití zbraní nebo nástrojů ze strany pachatele je na místě činu zanecháno množství stop, přičemž jejich vyhodnocením a na základě výsledků zkoumání těchto zanechaných stop z místa činu je možné identifikovat použité zbraně nebo nástroje. Specifickými jsou tzv. zločinecké nástroje, kterými rozumíme nástroje speciálně vyrobené nebo upravené k páchaní trestné činnosti (ke zločineckým účelům). Tyto nástroje obsahují mnoho specifických identifikačních znaků, podle kterých je jejich následná individuální identifikace zpravidla snadná. Podle stupně dokonalosti zločineckého nástroje je možné usuzovat míru zločinecké kvalifikace pachatele. Použití těchto nástrojů se eviduje v modus operandi systému

¹⁰ MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vydání Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 42 - 44.

2)	Věcné komponenty	Jakékoli předměty použité pachatelem	Slouží právě k objasňování sériových a opakovaných trestných činů.
----	------------------	--------------------------------------	--

Komponenty způsobu páčání trestných činů podle složitosti ¹¹		
a)	Komplexní	Jsou komplexem úkonů pachatele, spjatých dílčím cílem. Tento komplex je možné vyčlenit z celkového děje trestného činu do relativně samostatné části. (Např. omráčení oběti úderem do hlavy, vykonání soulože na omráčené a bezbranné oběti atd.)
b)	Základní	Je jednotlivý úkon pachatele, kterým se rozumí samostatný akt, uskutečněný v relativně krátkém čase na jednom místě. Obvykle je tvořen několika pohyby a psychickými procesy. Pachatel použije v konkrétních podmínkách jediný úkon nebo několik úkonů kombinuje. (Např. pachatel vraždy oběť zastřelí střelnou zbraní nebo kombinuje několik úkonů – škrťí, bodne nožem apod.).
c)	Dílčí	Je jednotlivý pohyb pachatele (např. vrah stiskne spoušť střelné zbraně). V rámci analýzy skutkového děje trestného činu, se kriminalistika zajímá o existenci nebo neexistenci určitého pohybu, případně vlastnosti pohybů (přesnost, obratnost, intenzita apod.). Na základě znalostí vlastností pohybů, které jsou u lidí velmi různorodé, je možné analýzou jejich dílčích komponent dospět až k individuální identifikaci pachatele (v praxi je tato možnost velmi malá, neboť nejdůležitější charakteristiky pohybů se ve stopách zobrazují výjimečně). Pokud se ve způsobu páčání trestných činů projeví soustavy pohybů, které mají charakter návyků (např. ruční písmo, chůze apod.), jedná se o nejlepší podmínky pro individuální identifikaci pachatele.

¹¹ MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vydání Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 44 - 45.

2.4 Utváření způsobů páchaní sériové trestné činnosti

Kriminalistická věda uvádí, že utvářením způsobu spáchání trestného činu, resp. způsobu páchaní sériových trestných činů se zabývá tzv. **genetická analýza**, která popisuje, čím je determinován způsob páchaní a které mechanismy regulují způsob páchaní.¹²

Pro kriminalistické učení o způsobu páchaní má mimořádný význam poznání jeho základních zákonitostí, kterými ŠIMOVČEK, I. a kol. rozumí:

- „opakovatelnost způsobu páchaní a utajování,
- *determinaci způsobu páchaní a utajování*“.¹³

2.5 Determinace způsobu páchaní sériové trestné činnosti

Způsob páchaní trestné činnosti je podmíněn různými faktory a jeho utváření se řídí různými zákonitostmi. Poznání zákonitostí determinace způsobu páchaní trestné činnosti není snadné, závěry o determinaci způsobu páchaní trestných činů mají pouze pravděpodobnostní povahu, (ke které lze dospět statistickou analýzou dat), protože: determinujících faktorů je značné množství; tyto faktory jsou vzájemně spjaty různými vztahy, přičemž některé z těchto vztahů působí souběžně a jiné protikladně; vnější determinaci zprostředkovávají pachatelovi psychické stavy, vlastnosti a procesy; některé faktory se nemusí do způsobu páchaní promítnout okamžitě, protože časový účinek determinace je komplikovaný.¹⁴

Způsob páchaní je plně determinovaný objektivními a subjektivními faktory. Podle hlediska nezávislosti nebo závislosti determinujících faktorů na pachateli se determinující faktory rozlišují na objektivní a subjektivní.

Objektivními determinanty, na pachateli zcela nezávislé, jsou: společenské podmínky; předmět útoku; vztah mezi pachatelem a předmětem útoku, obětí, místem činu; místo činu a podmínky na něm; čas spáchání trestného činu; dostupnost a povaha nástrojů, zbraní, dopravních prostředků a dalších pomůcek; existence spolupachatelů atd.

¹² MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 45.

¹³ ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1 vyd. Bratislava : Akadémia Policejného zboru v Bratislave, 1997. s. 428.

¹⁴ MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 45.

Subjektivními determinanty, jejichž nositelem je pachatel, jsou: somatické vlastnosti; psychické vlastnosti (psychomotorické schopnosti, intelektové (rozumové) schopnosti, charakterové vlastnosti, temperament, zájmy, psychické poruchy, specifické vlastnosti u trestných činů spáchaných pod vlivem alkoholu nebo drog apod.); věk pachatele; pohlaví pachatele; předchozí kriminální zkušenost, která může vést ke zdokonalení pachatelova modu operandi; vzdělání pachatele; pracovní kvalifikace pachatele atd.¹⁵

Někdy je problematické rozlišení determinujících faktorů způsobu páčání na objektivní a subjektivní, protože je podmíněné množstvím těchto faktorů, jejich proměnlivostí, dialektickým protikladem uvnitř každého faktoru a nesmírně komplikovanými vzájemnými vztahy a závislostmi.¹⁶

Při analýze objektivních a subjektivních determinantů jsou vybírány pouze z kriminalistického hlediska důležité, resp. relevantní, které ovlivňují způsob páčání trestné činnosti, přičemž objektivní determinanty ve vztahu k subjektivním determinantům mají větší význam. Pachatel se musí přizpůsobovat objektivním determinantům.¹⁷

2.6 Mechanismy utvářející způsob páčání sériové trestné činnosti

Mechanismy utvářející způsob páčání sériové trestné činnosti jsou velice složité. Na základě jejich analýzy lze abstrahovat různé modely regulačních mechanismů.¹⁸

¹⁵ MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vydání Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s.45 - 49.

¹⁶ ŠIMOŤEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1 vyd. Bratislava : Akadémia Policejného zboru v Bratislave, 1997. s. 429.

¹⁷ PORADA, V., POŽÁR, J., KONRÁD, Z. K problematice matematického modelu způsobu spáčání a utajení trestného činu. In *Sborník odborných sdělení k problematice vědeckovýzkumného úkolu: Odras subjektivních aspektů ve způsobu páčání a utajování některých druhů trestných činů*. Praha : VŠ SNB, 1980, s. 116 – 124.

¹⁸ MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vydání Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 49 - 51.

a)	Nepodmíněná spojení a pohybové reakce	Jedná se o relativně jednoduché typy, kterými je pachatel vybaven z běžného života, přičemž nejsou vědomě řízeny a spouštějí se na základě podnětů z vnějšího prostředí (např. lokomoční pohyby). Jejich znakem je variabilita u různých lidí a současně stabilita během lidského života. Z tohoto důvodu jsou významné pro možnou identifikaci pachatele. Nevýhodou je, že tyto znaky jsou velmi nepatrné a zřídka se přenášejí do stop trestného činu.
b)	Pokusné řízení (labyrintní učení)	Série pokusů a chyb je jednoduchý mechanismus, který se utváří až v době páchaní trestného činu v okamžiku, kdy pachatel neměl přesnou představu o operacích, jimiž dosáhl sledovaného cíle (pachatel se operativně přizpůsobuje). Tento mechanismus se vyskytuje u neplánovaných a nepřipravovaných trestných činů, přičemž se častěji vyskytuje u mladých, nezkušených nebo mentálně zaostalých pachatelů. Charakteristické jsou časté chyby, chaotické opakování operací, vytváření zbytečných stop (např. zapomenutí usvědčujících předmětů na místě činu), neexistence utajování, panický útěk apod.
c)	Automatismy	Zejména reflexy, dovednosti a návyky, které vznikají při mnohonásobném opakování trestné činnosti. Pachatelé mají vypěstovány nebo speciálním tréninkem zdokonaleny speciální automatismy (např. kapsářské hmaty). Automatismy se uplatňují na úrovni základních nebo dílčích komponentů způsobu páchaní trestných činů. Zejména u recidivistů se někdy vytváří pevná zkušenostní struktura, která tvoří komplexní nebo celkový systém způsobu páchaní. Pachatel tak používá „úspěšného“ způsobu páchaní, který se v kriminalistice nazývá perseverance (ulpívání, setrvání na navyklém způsobu páchaní). <u>Právě opakující se způsob páchaní trestných činů určitého druhu, který je charakteristický pro určitého pachatele, tvoří modus operandi daného pachatele.</u> ¹⁹ Příčina perseverance je vysvětlována relativní stabilitou somatických a psychických vlastností pachatele a dále shodností

ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1 vyd. Bratislava : Akadémia Policejného zboru v Bratislave, 1997. s. 428 - 429.

c)	Automatismy	objektivních podmínek, ve kterých je trestná činnost páchána. Perseveranci lze vyjádřit také matematickým modelováním (viz subkapitola 2.7).
d)	Plán činnosti	Jedná se o nejčastější mechanismus, který reguluje vznik způsobu páchání. Součástí plánu je cíl činnosti a její průběh (povaha a sled jednotlivých operací). Pro vznik plánu činnosti je zapotřebí znalost informací o cílech, podmínkách realizace trestného činu, o průběžných a konečných výsledcích.
e)	Transfer	Transfer tzv. „osvědčeného“ způsobu páchání od jiného pachatele je v současnosti rozšířeným jevem. Pachatel nemusí vymýšlet individuální způsob páchání a zároveň tím zvyšuje pravděpodobnost úspěchu dokonání trestného činu. Nejčastější výskyt předávání kriminální zkušenosti je zaznamenán v partách sociálně narušených osob a ve věznicích. Nelze opominout ani média, ze kterých mohou pachatelé trestných činů získávat nežádoucí vzory a návody k páchání trestné činnosti.

2.7 Matematické modelování způsobu páchání sériové trestné činnosti

S myšlenkou využití matematických modelů a rozbořem objektivních a subjektivních determinantů (faktorů) způsobu páchání trestné činnosti se kriminalisté zabývali již v 80. letech 20. století.²⁰

Analýzou a kombinací objektivních a subjektivních determinantů se postupně vytváří posloupnost upřesňujících modelů jednání pachatele ve stadiu přípravy i provedení (realizace) trestné činnosti a z nichž mohou být policejním orgánem zpětným postupem vyvozovány důležité poznatky a informace.²¹

²⁰ PORADA, V., POŽÁR, J., KONRÁD, Z. K problematice matematického modelu způsobu spáchání a utajení trestného činu. In *Sborník odborných sdělení k problematice vědeckovýzkumného úkolu: Odras subjektivních aspektů ve způsobu páchání a utajování některých druhů trestných činů*. Praha : VŠ SNB, 1980, s. 116 – 124.

²¹ PORADA, V., POŽÁR, J., KONRÁD, Z. K problematice matematického modelu způsobu spáchání a utajení trestného činu. In *Sborník odborných sdělení k problematice vědeckovýzkumného úkolu: Odras subjektivních aspektů ve způsobu páchání a utajování některých druhů trestných činů*. Praha : VŠ SNB, 1980, s. 124.

Na základě nalezených a zajištěných stop na místě trestného činu a v jeho okolí je možné odhalit dosud nepoznané faktory, které ovlivňovaly pachatelovo jednání právě v době spáchání trestného činu.²²

Matematicky lze modelovat také **perseveranci**²³. Praktické využití je možné ve dvou základních variantách, kdy základní předpoklad tvoří skutečnost, že:

- a) dva nebo více analogických trestných činů bylo spácháno pachatelem, kterého je možné zařadit do určitého širšího okruhu osob,
- b) dva nebo více analogických trestných činů bylo spácháno jedním pachatelem.²⁴

PORADA, V. a kol.: *„Stále vzrůstající typizace a standardizace staveb, strojů, náradí a nástrojů a masová produkce spotřebního zboží, zasahující všechny struktury společnosti, způsobila rovněž sjednocení způsobů páchaní trestných činů. K tomu přispělo též sjednocení vzorů myšlení a chování, zprostředkovaných stále většími a dokonalejšími komunikačními sítěmi a zrychlenou a obsáhlou výměnou informací. To vše mělo za následek, že v existujících informačních systémech „modus operandi“ některé znaky způsobu páchaní, které dříve vedly často k odhalení pachatele, ztratily svůj smysl, protože příliš mnoho pachatelů začalo používat stejný způsob páchaní (variabilita uvnitř celé populace klesla). Tato skutečnost nemá nic společného s perseverancí pachatelů, nýbrž byla vyvolána změněnými způsoby chování v celkové populaci, které měly za následek pokles využitelnosti perseverance. Východisko z této situace bylo hledáno buď v úplném odmítnutí systému „modus operandi“ založeného na perseveranční teorii, nebo ve stále jemnějším a tím také nákladnějším vyhodnocováním stop, které by eventuálně eventuelně přece jen umožnilo diferenciaci pachatelů.“²⁵*

²² PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. 1. vyd. Brno : Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2001. s. 60.

²³ Blíže PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. 1. vyd. Brno : Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2001. s. 55 - 57.

²⁴ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. 1. vyd. Brno : Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2001. s. 55.

²⁵ PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. 1. vyd. Brno : Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2001. s. 55 – 57.

2.8 Prognózování způsobu páchaní sériové trestné činnosti

Problematika kriminality je v různých zemích vysoce individuální a má svá specifika. Kriminalita je velmi složitý problém, zahrnující širokou oblast vědeckého zkoumání, úroveň stavu, vývoje a dynamiky kriminality. Při řešení otázky kriminality jsou pozitivně chápány způsoby jejího řešení a způsoby její prevence, která musí být adekvátní jejímu rozsahu a závažnosti a aplikovatelná v praxi. Z těchto důvodů je nezbytně nutné prognózování vývoje kriminality.²⁶

Význam prognózování kriminality pro její kontrolu je v možnosti rychlých a odůvodněných opatření, která jsou prováděna bez omylů a nahodilých chyb na základě analýz a prognóz vývoje kriminality. Významná je i skutečnost informovanosti ve vztahu k veřejnosti, která by si měla uvědomovat problematiku kriminality a její závažnosti.²⁷

Vypracované prognózy vývoje kriminality, včetně způsobů páchaní trestné činnosti, mají kladný vliv na bezpečnostní složky, které se ve své činnosti zaměřují na prevenci a ochranu před kriminalitou. Prognózy mají velký význam i jako srovnávací analytický prognostický materiál v boji s některými druhy kriminality, např. sériovou trestnou činností, s organizovaným zločinem a ve vzájemné mezinárodní spolupráci při řešení problematiky kriminality.²⁸

Z mezinárodního hlediska a vzhledem k podobným společenským, hospodářským a politickým podmínkám mohou být modely po analýze problému i aplikovatelné v podmínkách jiných zemí.²⁹

2.9 Modus operandi a jeho význam pro kriminalistiku

Modus operandi pachatelů sexuální trestné činnosti lze poznávat z pohledu kriminalistiky nebo z pohledu trestního práva. Kriminalistika se zabývá způsobem spáchání trestného činu z všeobecného hlediska i hlediska specifických přístupů.

²⁶ VYKOPALOVÁ, H. *Prognóza vývoje kriminality v SR – recenze*. [cit. 2007-03-01]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/casopisy/kriminalistika/2001/01_02/vykopal.html>

²⁷ VYKOPALOVÁ, H. *Prognóza vývoje kriminality v SR – recenze*. [cit. 2007-03-01]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/casopisy/kriminalistika/2001/01_02/vykopal.html>

²⁸ VYKOPALOVÁ, H. *Prognóza vývoje kriminality v SR – recenze*. [cit. 2007-03-01]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/casopisy/kriminalistika/2001/01_02/vykopal.html>

²⁹ VYKOPALOVÁ, H. *Prognóza vývoje kriminality v SR – recenze*. [cit. 2007-03-01]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/casopisy/kriminalistika/2001/01_02/vykopal.html>

Modus operandi pachatelů sexuální trestné činnosti je významný zejména:

- a) pro tvorbu vyšetřovacích verzí,
- b) pro kriminalistickou identifikaci,
- c) pro kriminalistickou prevenci,
- e) pro tvorbu dílčích kriminalistických metodik³⁰,
- f) pro kriminalistickou typologii pachatelů³¹.
- g) pro kriminalistickou evidenci „modus operandi systém“³² (MOS),³³

ad a) Modus operandi a jeho význam pro tvorbu vyšetřovacích verzí

Součástí vytyčování vyšetřovacích verzí je také zpracování poznatků o způsobech páchaní trestných činů. V praxi je možné rozlišovat dvě situace:

1) Pokud stopy obsahují pouze části informace o způsobu páchaní, vytyčují se verze o chybějících komponentech způsobu spáchání a poté se snažíme vytvořit model celkového systému způsobu spáchání. Následně se prověřují vytyčené verze (které se potvrdí nebo zamítnout).³⁴

2) Je-li znám způsob páchaní, tak se ze stop trestného činu rekonstruuje způsob spáchání a následně se pomocí hypotézy usuzují determinující faktory, jejichž prověrkou dospíváme k potvrzení nebo odmítnutí vyšetřovacích verzí. Pro praxi je nejvýznamnější vytyčování verzí o vlastnostech neznámého pachatele.³⁵

ad b) Modus operandi a jeho význam pro kriminalistickou identifikaci

Na základě modu operandi je možné identifikovat pachatele sexuální trestné činnosti. Při identifikaci pachatele vycházíme z předpokladu, že znaky způsobu páchaní jsou velmi variabilní, přičemž u jednoho pachatele jsou relativně stabilní. Následně

³⁰ ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1 vyd. Bratislava : Akadémia Políciejného zboru v Bratislave, 1997. s. 435.

³¹ ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1 vyd. Bratislava : Akadémia Políciejného zboru v Bratislave, 1997. s. 456.

³² Kriminalistická evidence „modus operandi systém“ je zpracována samostatně v kapitole č. 3.

³³ MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 51 - 57.

³⁴ MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 52.

³⁵ MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 52.

lze způsobu spáchání u konkrétního trestného činu, resp. konkrétní série trestných činů, přiřadit jednoho konkrétního pachatele.³⁶

V praxi se porovnávají znaky způsobu páčání zobrazené ve stopách konkrétního vyšetřovaného trestného činu, resp. konkrétní vyšetřované série trestných činů, se znaky způsobu páčání uvedenými v evidenci modus operandi systém nebo ve spisech. Dále je možné na základě srovnání znaků způsobu páčání u více trestných činů s dosud neznámým pachatelem, tyto trestné činy seskupit do série, jestliže předpokládáme, že byly spáchány jedním pachatelem³⁷. Zpravidla se na základě zkoumání a srovnání znaků způsobu páčání dospívá pouze k určení skupinové příslušnosti pachatele.

ad c) Modus operandi a jeho význam pro kriminalistickou prevenci

Význam modus operandi pro kriminalistickou prevenci může být v následujících směrech:

1) **V rámci vyšetřování** konkrétní (sériové) trestné činnosti mohou být na základě analýzy realizovaných znaků způsobu páčání přijatá konkrétní preventivní (bezpečnostní) opatření, která zabrání pachateli v dalším pokračování nebo opakování trestné činnosti.

2) **Poznáním tzv. „úspěšných“ způsobů páčání trestné činnosti**, napomáhá kriminalistika tzv. situační prevenci (např. na základě doporučení kriminalistů jsou zlepšovány bezpečnostní prvky vchodových dveří proti vloupání apod.).³⁸

V rámci preventivních opatření proti trestné činnosti by se mělo zabránit tzv. kriminální nákaze a kriminální nápodobě (např. předávání úspěšných způsobů páčání spoluvězni při výkonu trestu odnětí svobody). Dále je žádoucí zamezit pachatelům přístup k takovým informacím, které jim umožňují vytvoření úspěšného způsobu páčání. Také ze strany médií by neměly být zveřejňovány detaily úspěšných způsobů páčání a utajování trestných činů.³⁹

³⁶ MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 56.

³⁷ MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 56.

³⁸ MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 56.

³⁹ MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 51.

ad e) Modus operandi a jeho význam pro tvorbu dílčích kriminalistických metodik

V případě významu a využití modu operandi při tvorbě dílčích kriminalistických metodik lze rozlišit jejich využití především v rámci kriminalistického odhalování nebo vyšetřování kriminalisticky relevantních událostí.

Obsahem kriminalistické metodiky odhalování jsou doporučení pro optimální kombinaci využívání kriminalisticko-technických a kriminalisticko-taktických metod v činnosti služby kriminální policie a vyšetřování. Pro odhalování trestné činnosti je specifická velmi častá útržkovitost a nekomplexnost informací. Většinou nejsou získané informace dostatečné k vytvoření obrazu o způsobu spáchání kriminalisticky relevantní události.⁴⁰

Velmi důležité pro kriminalistické odhalování je poznání tzv. **dominantních znaků** způsobu spáchání kriminalisticky relevantní události, resp. znaků s vysokou mírou možné individuální identifikace, které umožní na počátku odhalování správné směřování zejména pátrání po osobách a věcech. Znalost těchto dominantních znaků umožňuje jejich využití při odhalování (sexuální) trestné činnosti v rámci kriminalistické evidence modus operandi systému.⁴¹

Hlediskem pro rozlišení odůvodněnosti začátku odhalování a vyšetřování jsou zejména poznatky o trestněprávně relevantních skutečnostech a o důkazních informacích, které se k nim vztahují.⁴²

V rámci jednotlivých vyšetřovacích úkonů a celého vyšetřování disponují orgány činné v trestním řízení rozsahem oprávnění daných trestním řádem, přičemž součástí při využití jednotlivých metodik vyšetřování trestných činů, je také modus operandi pachatelů (sexuální) trestné činnosti.⁴³

⁴⁰ ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1 vyd. Bratislava : Akadémia Políciejného zboru v Bratislave, 1997. s. 549 – 552.

⁴¹ ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1 vyd. Bratislava : Akadémia Políciejného zboru v Bratislave, 1997. s. 550.

⁴² ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1 vyd. Bratislava : Akadémia Políciejného zboru v Bratislave, 1997. s. 552.

⁴³ ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1 vyd. Bratislava : Akadémia Políciejného zboru v Bratislave, 1997. s. 553 - 546.

ad f) Modus operandi a jeho význam pro kriminalistickou typologii pachatelů

Z historie jsou známé případy pokusů najít podle různých znaků potencionální pachatele trestných činů nebo jiných protiprávních jednání.⁴⁴

Kriminalisté např. ŠIMOVČEK, I. a kol. uvádí: „*Najít „typického“ pachatele se nepodařilo a pravděpodobně nebude možné vypracovat model pachatele jako takového ani v budoucnosti.*“⁴⁵

S výše uvedeným tvrzením lze souhlasit, neboť každý pachatel je původní, jedinečný, originální a neopakovatelný právě tím, co je mu vlastní a co ho dělá tím, co je. Z tohoto důvodu je také podstatné pro kriminalistickou praxi zkoumání a odhalování tzv. „klíčových“ charakteristik osobnosti pachatele, jeho negativních stránek, které ho podněcují k páchání trestných činů.⁴⁶

⁴⁴ ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1 vyd. Bratislava : Akadémia Policejného zboru v Bratislave, 1997. s. 456.

⁴⁵ ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1 vyd. Bratislava : Akadémia Policejného zboru v Bratislave, 1997. s. 456.

⁴⁶ ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1 vyd. Bratislava : Akadémia Policejného zboru v Bratislave, 1997. s. 456.

3. MODUS OPERANDI SYSTÉM V KRIMINALISTICKÉ PRAKTICKÉ ČINNOSTI

Kriminalistika využívá nejrůznějších informací, které mohou přispět k poznání a objasnění určitých skutečností prověřované události. Zákonitostmi jejich vzniku, existence shromažďování a využívání se zabývá **kriminalistická informatika**.⁴⁷

Podle ŠIMOVČEKA, I. a kol.: „*V procesu kriminalistického objasňování událostí je potřebné rozlišovat důsledně informace nejen podle obsahu, ale i podle jejich původu, nebo byly uloženy na materiálním nosiči v bezprostřední souvislosti s objasňovanou událostí, nebo je nosič původním anebo druhotným zdrojem informace apod. Ne každá informace o události, která se zachovala je vůbec zjištělná, ne každá je odpovídajícím způsobem dekódovaná, ne každá má kriminalistickou relevanci a může tedy sloužit k objasnění podstatných okolností události a zdaleka ne každá může mít charakter informace důkazní.*

Informace, se kterou se pracuje v procesu objasňování kriminalisti relevantních událostí, může mít podle kvalitativních a kvantitativních kritérií a v ponětí informačního chápání uvedeného procesu různý charakter. Jde o genezi kriminalisticky relevantní informace.“⁴⁸

Informace jsou získávány zejména při řešení jednotlivých kriminalistických situací. Potřebné informace jsou shromažďovány příslušnými subjekty, zejména pracovníky jednotlivých služeb policie, od kterých se vyžaduje, aby informace byly maximálně objektivní a přesné. Za tímto účelem jsou vybaveni potřebnými technickými prostředky. Důležité a potřebné je také **používání jednotné terminologie, stanovených normativů, měřítek, vzorkovnic různých hodnot a dalších pomůcek**.⁴⁹

Dostatečné množství kriminalisticky relevantních informací ale nestačí. Důležitý je způsob jejich praktické aktualizace a aplikace. To vše je možné řešit pouze komplexně v rámci jednotného kriminalistického informačního systému.⁵⁰

⁴⁷ ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1 vyd. Bratislava : Akadémia Policejného zboru v Bratislave, 1997. s. 67.

⁴⁸ ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1 vyd. Bratislava : Akadémia Policejného zboru v Bratislave, 1997. s. 68.

⁴⁹ ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1 vyd. Bratislava : Akadémia Policejného zboru v Bratislave, 1997. s. 68 - 69.

⁵⁰ ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1 vyd. Bratislava : Akadémia Policejného zboru v Bratislave, 1997. s. 69.

Činnost **modus operandi systému (MOS)** je založena na předpokladu, že pachatel pokračuje nebo opakuje stejné znaky způsobu páčání (perseverance), přičemž variabilita způsobu páčání by u různých pachatelů měla být dostatečně široká, aby bylo možné individuálně odlišit pachatele.⁵¹

Modus operandi systém tvoří dvě základní evidence:

- a) evidence známých pachatelů podle způsobu páčání trestných činů,
- b) evidence neobjasněných trestných činů podle způsobu jejich spáchání.⁵²

V Policii České republiky je evidence modus operandi systému integrována do informačního systému „Kriminalisticky sledované události“, který je útvary policie celorepublikově využíván v rámci sítě Intranet.

3.1 Informační systém „Kriminalisticky sledované události“

Informační systém „Kriminalisticky sledované události“ (dále „IS KSU“) byl po dvouletém zkušebním provozu u útvarů Policie České republiky na teritoriu Jihočeského kraje zahájen celorepublikově jako zkušební dnem 1.4.2004 na základě Rozkazu policejního prezidenta č. 28/2004, kterým se zahajuje celorepublikový provoz informačního systému Kriminalisticky sledované události“.

Provoz IS KSU se řídí i dalšími interními předpisy, které jsou různé právní síly, neboť jsou vydávány služebními funkcionáři různých úrovní řízení v rámci organizační struktury Policie České republiky.⁵³

IS KSU zjednodušuje, zrychluje a zefektivňuje získávání a využívání informací, které napomáhají policistům při odhalování a vyšetřování trestné činnosti, případně jejímu předcházení.⁵⁴

⁵¹ MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 55.

⁵² MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3 nezměněné vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. s. 55.

⁵³ Např. Rozkaz ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky č. 6/2004, kterým se stanoví postup Policie České republiky při práci s informačním systémem „Kriminalisticky sledované události“, (jehož přílohou je také Uživatelská příručka ke zkušebnímu provozu systému kriminalisticky sledované události) nebo Rozkaz ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky č. 10/2004, kterým se určují oprávnění pracovníci a stanovuje se rozsah jejich oprávnění pro výkon činnosti s informačním systémem „Kriminalisticky sledované události“, (jehož přílohou jsou Tabulky pro stanovení rozsahu oprávnění).

⁵⁴ viz. Uživatelská příručka ke zkušebnímu provozu systému kriminalisticky sledované události, vydaná

Dále mohou informace obsažené v IS KSU využívat ostatní bezpečnostní složky v rámci výkonu jejich činnosti, např. zpravodajské služby.

IS KSU používá kriminalistické a právníké názvosloví, ale pokud je jejich vyjádření rozdílné, používá názvosloví kriminalistické.⁵⁵

Do analytické činnosti s kriminálními daty byly zavedeny IS KSU nové technologické prvky, které zajišťují jednotný datový tok do centra a využitelnost informací pro všechny uživatele. Do IS KSU se vkládají jen údaje potřebné z hlediska operativně-taktického rozhodování. Jelikož je IS KSU centrální evidencí, je potřeba dodržovat jednotná pravidla vkládání, aby bylo možné následně tento systém kvalitně vytěžovat. Předpokladem je dodržování přesnosti, úplnosti a aktuálnosti při zápisu všech vkládaných dat. Většina pojmů se vybírá z předdefinovaných databází.⁵⁶

Skutek v IS KSU je kriminálně relevantní skutečnost, v níž lze definovat jeden a více deliktů. Skutky v IS KSU jsou evidovány zpravidla na základě věcné příslušnosti.⁵⁷

3.1.1 Záznamy v IS KSU ve vztahu k evidenci modus operandi systém

Při vkládání záznamu do IS KSU se doplňují jednotlivé záložky daty (např. podle protokolu o ohledání místa činu apod.), a která jsou zejména z kriminalistického hlediska nepostradatelná (např. způsob provedení, objekt, chování pachatele, odcizené věci a zajištěné stopy).⁵⁸

jako příloha Rozkazu ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování č. 6/2004, kterým se stanoví postup Policie České republiky při práci s informačním systémem „Kriminalisticky sledované události“.

⁵⁵ viz. Uživatelská příručka ke zkušebnímu provozu systému kriminalisticky sledované události, vydaná jako příloha Rozkazu ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování č. 6/2004, kterým se stanoví postup Policie České republiky při práci s informačním systémem „Kriminalisticky sledované události“.

⁵⁶ viz. Uživatelská příručka ke zkušebnímu provozu systému kriminalisticky sledované události, vydaná jako příloha Rozkazu ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování č. 6/2004, kterým se stanoví postup Policie České republiky při práci s informačním systémem „Kriminalisticky sledované události“.

⁵⁷ viz. článek 1 odst. 1 Uživatelská příručka ke zkušebnímu provozu systému kriminalisticky sledované události, vydaná jako příloha Rozkazu ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování č. 6/2004, kterým se stanoví postup Policie České republiky při práci s informačním systémem „Kriminalisticky sledované události“.

⁵⁸ viz. článek 6 Uživatelská příručka ke zkušebnímu provozu systému kriminalisticky sledované události, vydaná jako příloha Rozkazu ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování č. 6/2004, kterým se stanoví postup Policie České republiky při práci s informačním systémem „Kriminalisticky sledované události“.

V záložce „DELIKT“ je jednou z povinných položek i **způsob provedení**, který je nejdůležitější položkou taktické hodnoty. U všech skutků je při zjištění způsobu provedení tato položka povinná. To znamená, že se vyplní na základě údajů zjištěných při ohledání místa činu, z výpovědi známého pachatele, z výpovědí svědků apod., přičemž se následně doplní způsob provedení výběrem příslušného označení z kódovníku.⁵⁹

Prvotně se vkládá „TAKTICKÉ HLEDISKO“, tzn. např. směr, kterým pachatel vnikl do objektu apod. Taktických hledisek může být zadáno několik současně. Po zadání taktického hlediska se doplní podle nabídky samotný způsob. Chování osoby pachatele na místě činu obsahuje samostatná záložka.⁶⁰

Záložka „OSOBY A FIRMY“ obsahuje jednotlivé subjekty k případu. Při vyplňování položek se musí dodržovat stanovené zásady⁶¹.

V této záložce je povinnou položkou **popis**. V případě známého pachatele se vyplňuje úřední popis prováděný technikem Služby kriminální policie a vyšetřování s využitím nezbytných technických pomůcek a prostředků (např. fotografování, daktyloskopování apod.) U skutků, kde dojde ke kontaktu poškozeného nebo svědků s neznámým pachatelem a tyto osoby jsou schopny ho popsat, se položka vyplňuje laickým popisem.⁶²

Velmi významným údajem je položka **chování**. Jednotlivá chování jsou nabízena obecně: vztah pachatel – osoba, pachatel – věc, pachatel – stopa, ale je možné doplnit různé úchytky, motivy apod. Chování lze zadávat výběrem několika položek současně. Možné je doplnit upřesňující informaci zapsáním údaje do volného textového pole.⁶³

⁵⁹ viz. článek 7 Uživatelská příručka ke zkušebnímu provozu systému kriminalisticky sledované události, vydaná jako příloha Rozkazu ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování č. 6/2004, kterým se stanoví postup Policie České republiky při práci s informačním systémem „Kriminalisticky sledované události“.

⁶⁰ viz. článek 7 Uživatelská příručka ke zkušebnímu provozu systému kriminalisticky sledované události, vydaná jako příloha Rozkazu ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování č. 6/2004, kterým se stanoví postup Policie České republiky při práci s informačním systémem „Kriminalisticky sledované události“.

⁶¹ Podle článku 9 Uživatelská příručka ke zkušebnímu provozu systému kriminalisticky sledované události, vydaná jako příloha Rozkazu ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování č. 6/2004, kterým se stanoví postup Policie České republiky při práci s informačním systémem „Kriminalisticky sledované události“.

⁶² viz. článek 9 Uživatelská příručka ke zkušebnímu provozu systému kriminalisticky sledované události, vydaná jako příloha Rozkazu ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování č. 6/2004, kterým se stanoví postup Policie České republiky při práci s informačním systémem „Kriminalisticky sledované události“.

⁶³ viz. článek 9 Uživatelská příručka ke zkušebnímu provozu systému kriminalisticky sledované události, vydaná jako příloha Rozkazu ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování č. 6/2004,

Pokud jsou v případě zjištěny nové skutečnosti nebo doplňují informace, záznam se v IS KSU aktualizuje (doplní nebo upřesní).⁶⁴

Ve vztahu k evidenci modus operandi systému lze IS KSU vytěžovat, provádět analýzu trestné činnosti apod. na základě jednotlivě vybraných požadavků, resp. záložek a položek nebo jejich kombinací.

3.2 Informační systém „ViCLAS“

Informační systém **ViCLAS** (Violent Crime Linkage Analysis System = Spojovací analytický systém při násilném trestném činu) vznikl v roce 1992 v Kanadě a v současné době se využívá ve světě i v České republice, zejména u:

- pokusů a dokonaných vražd (objasněných i neobjasněných), které mají sexuální motiv a byly provedeny náhodně nebo jako součást série,
- pokusů a dokonaných sexuálních trestných činů při použití násilí nebo vyhrožování,
- případů pohřešovaných osob, kdy okolnosti ukazují na trestný čin,
- podezřelého oslovování žen, dětí a mladistvých, kdy lze předpokládat sexuální motiv a existuje konkrétní podezření na plánovaný závažný trestný čin,
- všech pokusů a dokonaných omezení na svobodě a únosů, které nastaly v rámci rodiny.⁶⁵

Podstatou a výhodou informačního systému ViCLAS je, že s jeho pomocí lze analyzovat a srovnávat slovní chování a modus operandi pachatele, dále všechna případová a forenzní data. Tento systém pomáhá identifikovat „rukopis“, resp. „podpis“ pachatele (recidivisty). Jedná se vlastně o tzv. „datovou banku“. Cílem této datové banky je seznámit se s trestnými činy, které byly součástí např. nějaké série a tím získat

kterým se stanoví postup Policie České republiky při práci s informačním systémem „Kriminalisticky sledované události“.

⁶⁴ viz. článek 13 a článek 14 Uživatelská příručka ke zkušebnímu provozu systému kriminalisticky sledované události, vydaná jako příloha Rozkazu ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování č. 6/2004, kterým se stanoví postup Policie České republiky při práci s informačním systémem „Kriminalisticky sledované události“.

⁶⁵ KUČEROVÁ, S. Zločin a psychologie. *Policista*, 2006, roč. 12, č. 12, s. 12 – 13.

informaci, zda-li už nebyl v minulosti spáchán podobný trestný čin někde jinde, jak byl spáchán a kým byl spáchán, což znamená „dostat se cestou od činu k pachateli“.⁶⁶

Informační systém ViCLAS je „celoevropský“ a proto formuláře ve všech státech Evropské unie jsou prakticky totožné, přičemž nezáleží na jazyku, kterým jsou vyplněny. Pomocí informačních technologií lze velmi dobře vyhodnocovat a zařazovat informace z datové banky v kterémkoli státě.

V praxi se při analýze trestné činnosti využívá kombinace několika informačních systémů např. v součinnosti s metodou operativní případové analýzy, zkoumáním geografického chování pachatele apod., společně s dalšími kriminalistickými metodami, aby byl získán nejpřesnější výsledek analýzy trestné činnosti nebo nejužší okruh možných pachatelů trestné činnosti apod.

⁶⁶ KUČEROVÁ, S. Zločin a psychologie. *Policista*, 2006, roč. 12, č. 12, s. 12 – 13.

4 KAZUISTIKY

V této kapitole jsou zpracovány vybrané případové kazuistiky. Na praktických případech je znázorněn význam systému modu operandi a podpisu pachatele sexuální trestné činnosti pro kriminalistiku.

4.1 Ladislav Hojer – sexuální masový vrah

Do dějin československé kriminalistiky se v návaznosti na sexuálního sériového vraha Václava Mrázka zapsal i Ladislav Hojer, narozen 15. 03. 1958. Ten v období let 1978 – 1982 zavraždil na různých místech republiky celkem pět žen a několik dalších žen napadl, s úmyslem je znásilnit, ale v této souvislosti se podařilo ztotožnit pouze jednu poškozenou⁶⁷. Ostatní ženy napadení neohlásily.⁶⁸

V životopisu Ladislava Hojera se dozvídáme, že vyrůstal v úplné rodině se třemi sourozenci. Základní školní docházku ukončil ve zvláštní škole a následně byl přijat do dvouletého učebního oboru sklenář. Po vyučení pracoval u podniku Pražská obnova až do nástupu na základní vojenskou službu. V zaměstnání byl hodnocen jako uzavřený a průměrný pracovník (a to odpovídalo jeho psychickým schopnostem). Po vykonání vojenské služby v období let 1979 – 1980, se dne 4. 1. 1981 vrátil do zaměstnání v podniku Pražská obnova.⁶⁹

4.1.1 První oběť

V listopadu 1978, v Děčíně na břehu řeky Labe potkal Ladislav Hojer ženu, ve věku kolem 25 let., střední postavy, která měla vlasy dlouhé až na ramena. Když se vzájemně se ženou mýjeli, uchopil jí levou rukou přes obličej a dlaní ji ucpal ústa. Ženu zaklonil ke svému levému ramenu, pod paty jí podložil svoji pravou nohu a shodil jí na zem. Lehl si na ženu, začal z ní strhávat oděv a stáhl jí kalhotky. Když se žena začala vzpamatovávat z prvního šoku, tak jí „ubral kyslík“ a to tím způsobem, že jí oběma rukama škrtil palci proti hrdlu. Následkem tohoto škrcení

⁶⁷ STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II. (od roku 1939 po současnost)*. 1. vyd. Praha : POLICE HISTORY, 2005. s. 302.

⁶⁸ STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II. (od roku 1939 po současnost)*. 1. vyd. Praha : POLICE HISTORY, 2005. s. 298.

⁶⁹ STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II. (od roku 1939 po současnost)*. 1. vyd. Praha : POLICE HISTORY, 2005. s. 298 - 299.

se žena přestala hýbat, Ladislav Hojer jí roztáhl nohy, začal s ní souložit, ale výronu spermatu nedosáhl. Nakonec nad ženou onanoval až do vyvrcholení. Po činu z místa odešel a odjel vlakem zpět do Prahy.⁷⁰

Dne 2. 11. 1978 bylo v Děčíně, v Labské ulici na břehu řeky Labe, cca 35 metrů od domovní zástavby, nalezeno tělo ženy, ve které byla ztotožněna 30letá Eva R. Doba smrti byla stanovena v rozmezí od 20:00 hod. dne 1. 11. 1978 do 08:00 hod. dne 2. 11. 1978. Již na první pohled bylo při ohledání konstatováno, že se jedná o sexuálně motivovaný čin.⁷¹

4.1.2 Druhá oběť

Ve vlaku z Prahy do Děčína šla žena na WC a Ladislav Hojer šel za ní. Chvilí před WC čekal, sexuálně se vzrušil a „dostal na ženu chuť“. Když žena vycházela z WC na chodbičku, uchopil ji, silou ji zatlačil zpět na WC a dveře zevnitř zajistil klíčkou. Jelikož se žena bránila, Ladislav Hojer přitiskl svou rukou její krk, opřel její tělo o stěnu a tlakem na krk ji udusil⁷². Při škrcení ženě roztrhl šaty (od krku až dolů), strhl ji podprsenku a kalhotky a pokusil na ženě vykonat soulož, kterou se mu zcela nepodařilo vykonat. Následně nad tělem ženy onanoval do vyvrcholení.⁷³

Po činu Ladislav Hojer nechal oběť na WC, dveře z vnější strany uzamkl do polohy obsazeno a odešel do kupé, kde žena seděla. Z vlaku vystoupil v Ústí nad Labem a nejbližším vlakem se vrátil zpět do Prahy na nádraží střed. Tělo ženy bylo nalezeno při úklidu vlaku v 08:30 hod. dne 9. 2. 1980 na konečné stanici v Děčíně. Také v tomto případě bylo při ohledání konstatováno, že se jedná o sexuálně motivovaný čin.⁷⁴

⁷⁰ STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II. (od roku 1939 po současnost)*. 1. vyd. Praha : POLICE HISTORY, 2005. s. 298 - 299.

⁷¹ STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II. (od roku 1939 po současnost)*. 1. vyd. Praha : POLICE HISTORY, 2005. s. 299.

⁷² Že ženu udusil, Ladislav Hojer poznal podle toho, že se žena sesunula na podlahu WC.

⁷³ STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II. (od roku 1939 po současnost)*. 1. vyd. Praha : POLICE HISTORY, 2005. s. 299 - 300.

⁷⁴ STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II. (od roku 1939 po současnost)*. 1. vyd. Praha : POLICE HISTORY, 2005. s. 300.

4.1.3 Třetí oběť

Asi 10 kilometrů od Košic, na břehu vodní nádrže uviděl Ladislav Hojer ženu. Při pohledu na ni se sexuálně vzrušil a ženu napadl tím způsobem, že ji povalil na zem a přes aktivní odpor ženy (málem mu vyškrabala oči) na ní vykonal soulož. Při tom ženu držel oběma rukama kolem krku a protože ji chtěl uklidnit, „ubral jí kyslík“, do té doby než se žena přestala hýbat a bránit se. Ladislav Hojer dokončil vlastní sexuální ukojení onanováním. Následně se upravil a začal hledat nějaký předmět, kterým by tělo svázal a „zbavil se ho“. V blízkém okolí našel drát, který použil na svázání rukou a nohou, navíc jí k tělu přivázal větší kámen a tělo odtáhl do vody asi 2 – 3 metry od břehu.⁷⁵

Dne 11. 10. 1981 bylo na Rusínské přehradě nalezeno tělo neznámé ženy, svázané na nohou i rukou.⁷⁶ Dodnes se nepodařilo neznámou ženu ztotožnit.

4.1.4 Čtvrtá oběť

Kolem 27. 1. 1981 odjel vlakem Ladislav Hojer z Prahy do Brna, kde kolem 05:00 hod. vystoupil. Celý den chodil městem a večer kolem 18:00 hod. zašel do vinárny, kde se konzumoval různé alkoholické nápoje. Z vinárny odešel kolem 23:00 hod. a šel ve směru po Hlavní třídě k parku, kde zahlédl ženu ve věku kolem 20 - 25 let. Žena na sobě měla oblečený kožíšek, obuta byla do kozaček a přes rameno nesla kabelku. Na základě výpovědi, Ladislav Hojer tuto dívku oslovil a zval jí někam do podniku. Žena jeho pozvání odmítala a chtěla odejít pryč. Ladislav Hojer ženu napadl, násilím ji posadil na lavičku, kde ji osahával. Ženě se podařilo ubránit se Ladislavu Hojerovi a začala utíkat parkem, ale ten ji dohnal a povalil ji na zem v místech parkového porostu. Na zemi začal ženu svlékat, ale ta se aktivně bránila a chtěla křičet. Proto ženě jednou rukou ucpával ústa a tím jí bránil v křiku a druhou rukou vytáhl kapesní nůž, otevřel a ostří nože přiložil ženě na krk, aby přestala křičet. V leže ženu svlékl a pokusil se vykonat soulož, kterou se mu nepodařilo vykonat, neboť podle výpovědi Ladislava Hojera, žena kladla aktivní odpor a snažila se ho odhodit. **Následně použil již osvědčený způsob, kterým překonal odpor oběti.**

⁷⁵ STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II. (od roku 1939 po současnost)*. 1. vyd. Praha : POLICE HISTORY, 2005. s. 300.

⁷⁶ STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II. (od roku 1939 po současnost)*. 1. vyd. Praha : POLICE HISTORY, 2005. s. 301.

Ženě sevřel hrdlo a držel tak dlouho, dokud žena jevila známky života. Po usmrcení ženy se rozhlédl, zda-li v blízkosti nikdo není, nožem odřezal ženě oba prsy, přirození a vše dal do igelitové tašky, kterou měl u sebe a odjel vlakem zpět do Prahy. Odřezané orgány si uložil doma do ledničky a asi po týdně je uvařil ve slané vodě a část snědl.⁷⁷

Tělo ženy bylo nalezeno dne 31. 1. 1981 v Brně, v parčíku v blízkosti ulice Koněvova. V oběti byla ztotožněna 20letá Ivana M. z Brna. Také zde bylo na základě zjištěných skutečností při ohledání, podle polohy těla atd. konstatováno, že se jedná o sexuálně motivovaný čin.⁷⁸

4.1.5 Pátá oběť

Poslední obětí Ladislava Hojera před jeho zadržením byla rozvedená 51letá Anna Š., zaměstnaná jako referentka sekce koncertních umělců. Často navštěvovala koncerty vážné hudby a dne 3. 10. 1981, kdy se zúčastnila odpoledního koncertu, měla v úmyslu se zúčastnit ještě jednoho koncertu vážné hudby večer.⁷⁹

Ladislav Hojer ženu přepadl s nožem v ruce. Anně Š. rozřezal nožem kabát, sukni a spodní prádlo. Následně jí přiložil nůž ke krku, omotal jí hlavu punčochou, aby nekřičela, znásilnil ji a poté ji rukama uškrtil.

Její tělo bylo nalezeno náhodným chodcem v blízkosti samoobslužné prodejny v Praze 5. Žena byla úplně svlečená a přes hlavu měla přetaženou dámskou béžovou krajkovou košili, přes ni béžový kabátek s výšivkami a béžovou podšívku. Podprsenka byla u zapínání roztržená. Při ohledání svědčila poloha těla a obnažení o sexuálně motivované vraždě. Příčinou smrti bylo stanoveno udušení z uškrcení zmáčknutím krku a zakrytím úst a nosu.⁸⁰

4.1.6 Modus operandi Ladislava Hojera

Jak je rozborem výše uvedených skutků Ladislava Hojera patrné, používal při páčání svých činu stejný, resp. podobný modus operandi:

⁷⁷ STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II. (od roku 1939 po současnost)*. 1. vyd. Praha : POLICE HISTORY, 2005. s. 301 - 302.

⁷⁸ STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II. (od roku 1939 po současnost)*. 1. vyd. Praha : POLICE HISTORY, 2005. s. 302.

⁷⁹ STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II. (od roku 1939 po současnost)*. 1. vyd. Praha : POLICE HISTORY, 2005. s. 302 - 304.

⁸⁰ STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II. (od roku 1939 po současnost)*. 1. vyd. Praha : POLICE HISTORY, 2005. s. 302 - 304.

- oběť násilím uchopí rukou přes obličej a zacpává jí ústa, aby tím oběti znemožnil přivolat křikem pomoc, případně volně dýchat,
- oběť povaluje na zem,
- z oběti strhává oděv, stahuje jí kalhotky,
- oběma rukama oběť škrtí (palci proti hrdlu) nebo tiskne svou rukou krk oběti až do udušení oběti,
- pokouší se vykonat soulož, ale výronu spermatu nedosáhne,
- nad obětí onanuje až do vyvrcholení,
- vybírá si typově podobné ženy (střední postavy, vlasy dlouhé až po ramena, ve věku převážně 20 – 30 let).

Všechny uvedené i další znaky modu operandi a další stopy, lze zjistit při ohledání místa činu a následně provedené soudní pitvě. V případě Ladislava Hojera lze také sledovat přímou úměru ve vztahu mezi narůstajícím počtem obětí a zvyšující se brutalitou páchaní jeho skutků.

4.1.7 Vyjádření znalců

Na základě znaleckých posudků byla motivem jeho činů sexuální agrese. Byl primitivní psychopatickou osobností s citlivou tupostí a postrádal nejzákladnější morální normy. Výrazná byla jeho neúcta k lidskému životu. Možnost jeho nápravy byla znalci vyloučena. Mimo sexuální agrese byla u Ladislava Hojera zjištěna také agrese obecná, nebylo možné vyloučit recidivu a to ani v případě kastrace nebo stereotaktické operace. Všechny skutky spáchal v přičetném stavu, promyšleně a bez známek duševní choroby.

4.2 Johann alias Jack Unterweger – sériový vrah

Johann alias Jack Unterweger se narodil 16.8.1950 v Steiermarku (Rakousko). Když mu bylo několik měsíců, byl umístěn do pečovatelského zařízení, poté byl v péči svého dědečka a dále se o něj starali i jiní příbuzní. Nakonec byl umístěn do dětského domova. Jako žák základní školy absolvoval 7 tříd a v září 1965 nastoupil do učení

jako číšník, které předčasně ukončil a vystřídal několik zaměstnání. Jack Unterweger byl do roku 1974 10krát soudně trestán, především za majetkové a násilné trestné činy.

Dne 27.2.1992 byl americkou FBI Jack Unterweger zatčen v Miami na Floridě. Svou trestnou činnost popíral. Soudní proces s ním byl zahájen dne 20.4.1994 zemským soudem ve Štýrském Hradci (Rakousko). Po celý život byl ženami obdivován a to i v průběhu soudního jednání. Dne 28.6.1994 byl odsouzen k doživotnímu trestu odnětí svobody. Jack Unterweger se přímo v soudní síni proti rozsudku odvolal a prohlásil, že je naprosto neviný. Ve stejný den ve 23:57 hod. vybuchla nálož plastické trhaviny, umístěná na parapetu jednoho okna soudní budovy, přičemž škody na budově byly vyčísleny na několik milionů rakouských šilinků.

4.2.1 První oběť

První vraždu spáchal Jack Unterweger dne 11.12.1974. Jeho obětí se stala 18letá studentka ze sousedství, kterou společně se svou přítelkyní (příležitostnou prostitutkou), vlákal do svého auta a zavezl ji do lesa. V lese tuto ženu svázal, zmocnil se jejích peněz a klíčů ad bytu, donutil ji svléknout se a začal ji bít ocelovým prutem do hlavy. Poté ji rukama škrtil a kolem krku jí omotal podprsenku, kterou zauzloval. Následně žena zemřela a na její tělo naházela větve. Po činu odjel do jejího bytu, ze kterého odcizil peníze a dámské oblečení. Za tuto vraždu a ještě dalších 16 trestných činů byl v roce 1976 odsouzen k doživotnímu trestu odnětí svobody, ale dne 24. 4. 1990 byl podmíněně propuštěn na svobodu.

4.2.2 Dalšíh jedenáct obětí

Po propuštění z vězení Jack Unterweger začal pohybovat v „podsvětí“ a navazoval kontakty s prostitutkami. Téměř pět měsíců po jeho propuštění z vězení začala dne 15.9.1990 pražská kriminální policie vyšetřovat vraždu 39leté Blanky Bočkové z Prahy, která byla nalezena uškrcená u Břežanského potoka na předměstí Prahy. Při ohledání bylo zjištěno, že byla úplně nahá, pouze na nahou měla silonové podkolenky a na prstě ruky prstýnek. Ta část těla oběti, která vyčnívala z vody, byla zaházena větvemi.

V období od ledna 1991 do dubna 1992 bylo nalezeno v zalesněných oblastech různých částí Rakouska celkem sedm obětí vražd ženského pohlaví, přičemž všechny

vraždy měly mnoho společných znaků. Jednalo se zejména o zjištění, že všechny ženy před svou smrtí provozovaly prostituci, při nálezů jejich těl byly nahé nebo bez podstatné části jejich oděvu, ve všech případech měly ponechány šperky na těle, ale jejich osobní doklady, potřeby a jiný majetek chyběl. Každá z obětí byla uškrcena podprsenkou, kalhotkami nebo dámskými punčochovými kalhotami, které vždy patřily oběti. Nalezená těla obětí byly v poloze podobné jako je poloha při pohlavním styku a těla byly přikryty větvemi.⁸¹

V případě vražd na území Rakouska upozornil na podezřelého kriminalista ve výslužbě své kolegy, kterým sdělil přesný popis, jméno Jack Unterweger a skutečnost, že byl v roce 1976 odsouzen k doživotnímu trestu odnětí svobody. Na základě tohoto poznatku bylo provedeno další šetření, jehož výsledkem bylo potvrzení vyšetřovací verze, že vrahem všech žen je právě Jack Unterweger.⁸²

Jelikož Jack Unterweger odcestoval do USA, byla požádána americká FBI o jeho zatčení a o vydání do Rakouska. Součástí žádosti byly informace jeho o trestné činnosti. Následným šetřením se zjistilo, že Jack Unterweger spáchal také tři vraždy v USA. V Los Angeles zavraždil dvě prostitutky a v Hollywoodu zavraždil jednu prostitutku. Americká FBI při ohledání těl obětí našla na krku každé z obětí jejich podprsenky. Obětem byly ponechány jejich šperky, těla byla nalezena v poloze podobné jako je poloha při pohlavním styku a těla byla přikryta větvemi.⁸³

4.2.3 Modus operandi Johanna alias Jacka Unterwegera

Téměř celé obžaloba proti Jackovi Unterwegerovi byla postavena na tzv. nepřímých důkazech (např. vlasy Blanky Bočkové v autě Jacka Unterwegera a jeho vlasy nalezené na jedné ze sedmi zavražděných rakouských prostitutek). Prokázána byla jeho přítomnost v blízkosti některých míst činu, případně jeho kontakt s obětí. Mezi usvědčující nepřímý důkaz patřil i modus operandi Jacka Unterwegera, který byl shodný u všech 11 vražd. Všechny oběti měly kolem krku omotané vlastní spodní prádlo a můžeme zde hovořit o „podpisu“ Jacka Unterwegera. Při nálezů byla poloha všech těl shodná, resp. podobná jako poloha při pohlavním styku a oběti měly

⁸¹ JEDLIČKA, M. *Muzeum zločinu*. [online prezentace]. 2007 [cit. 2007-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.spsmvbr.cz/muzeumzla/unter/unter.html>>.

⁸² JEDLIČKA, M. *Muzeum zločinu*. [online prezentace]. 2007 [cit. 2007-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.spsmvbr.cz/muzeumzla/unter/unter.html>>.

⁸³ JEDLIČKA, M. *Muzeum zločinu*. [online prezentace]. 2007 [cit. 2007-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.spsmvbr.cz/muzeumzla/unter/unter.html>>.

na těle ponechány šperky. Mnoho obětí bylo přikryto větvemi. Všechny oběti Jacka Unterwegera se před svou smrtí živily prostitucí.⁸⁴

4.2.4 Vyjádření znalců

Jack Unterweger odmítl se znalci spolupracovat, přesto znaleckými posudky psychiatrů a sexuologů u něj byla zjištěna mravní zpustlost, disocialita, absence hodnot, kterými jsou slušnost, spolehlivost a věrnost. Ve vztahu k ženám se u něj výrazně projevovaly znaky impulsivního sadistického jednání a brutality. Podle vyjádření znalců, motivem jeho vražd nebylo pohlavní vybití sexuální agrese, ale své oběti chtěl ovládnout a tzv. „rozbít“ jejich osobnost.⁸⁵

4.3 Jozef Slovák – pětinasobný vrah

Jozef Slovák se narodil 7. dubna 1951 a byl celkem osmkrát soudně trestaný. V období let 1990 – 1991 zavraždil v Čechách a na Slovensku čtyři mladé ženy, za které byl dne 20.8.1993 odsouzen Městským soudem v Bratislavě k doživotnímu trestu odnětí svobody. Při vyšetřování a při soudním jednání Jozef Slovák využíval své kriminální a vězeňské zkušenosti ke své obhajobě. Záměrně se přiznával k činům, které nemohl spáchat a křivě obviňoval bývalé spoluvězně z přímé účasti na vraždách. Svým jednáním se snažil zmást policii a tím komplikovat vyšetřování.⁸⁶

4.3.1 První oběť

První vraždu spáchal dne 22.8.1978 v Bratislavě – Železné Studienke. Obětí se stala 31letá Blažica P. z Jugoslávie, se kterou se náhodně seznámil ve vlaku. Poté ji vylákal do lesa a pokusil se proti její vůli o soulož. Když se žena se začala bránit a křičet, chytil jí za krk a uškrtil. Následně tělo odtáhl hlouběji do lesa a zamaskoval větvemi. Část oděvů na místě spálil a osobní věci oběti daroval své přítelkyni.

⁸⁴ JEDLIČKA, M. *Muzeum zločinu*. [online prezentace]. 2007 [cit. 2007-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.spsmvbr.cz/muzeumzla/unter/unter.html>>.

⁸⁵ JEDLIČKA, M. *Muzeum zločinu*. [online prezentace]. 2007 [cit. 2007-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.spsmvbr.cz/muzeumzla/unter/unter.html>>.

⁸⁶ JEDLIČKA, M. *Muzeum zločinu*. [online prezentace]. 2007 [cit. 2007-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.spsmvbr.cz/muzeumzla/unter/unter.html>>.

4.3.2 Druhá oběť

Po propuštění z vězení spáchal Jozef Slovák dne 4.7.1990 druhou vraždu. Jako oběť si vybral 16letou Moniku Ondíkovou z Moldavy nad Toplou (na Slovensku). K jejich seznámení došlo v Praze a poté odjeli na Konopiště u Benešova. Na Konopišti Jozef Slovák vylákal Moniku Ondíkovou do zámecké obory a celkem osmkrát na ni vystřelil z plynové pistole (neuroparalytickým střelivem) a několika údery holí ji usmrtil. Následně se zmocnil 2 400 amerických dolarů, 800 německých marek, cca 16 000 rakouských šilinků, prstenu a kosmetiky. Tělo odtáhl hlouběji do lesa a zamaskoval větvemi.⁸⁷

Po sedmi dnech se namísto činu vrátil a do kapsy kalhot oběti vložil železniční jízdenku z Českých Budějovic. Účelem jeho jednání bylo zmást policii.⁸⁸

4.3.3 Třetí oběť

Dne 21.7.1990 Jozef Slovák zavraždil v Bratislavě 18letou Vladislavu Maříkovou z Chebu. Společně se seznámili ve vlaku na cestě z Plzně do Bratislavy. Po příjezdu do Bratislava Jozef Slovák vylákal Vladislavu Maříkovou k televiznímu vysílači Kamzík a úderem lokte do jejího krku ji usmrtil. Také při této vraždě odtáhl tělo oběti do lesa a zamaskoval větvemi.⁸⁹

4.3.4 Čtvrtá oběť

Jozef Slovák byl uznán vinným za trestný čin nedovolené ozbrojování a dne 15.10.1990 byl dodán k výkonu trestu odnětí svobody v délce osmi měsíců. Dne 26.6.1991 (dvanáct dnů po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody) zavraždil 17letou Dianu Opúchovou z Bratislavy, jejíž kontakt dostal od svého spoluvězně ve výkonu trestu odnětí svobody, který byl jejím přítelem. Při setkání s Dianou Opúchovou se jí Jozef Slovák představil jako kapitán tehdejšího Sboru nápravné výchovy a slíbil jí za částku 250,- Kč setkání s jejím vězněným přítelem. Následně

⁸⁷ JEDLIČKA, M. *Muzeum zločinu*. [online prezentace]. 2007 [cit. 2007-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.spsmvbr.cz/muzeumzla/unter/unter.html>>.

⁸⁸ JEDLIČKA, M. *Muzeum zločinu*. [online prezentace]. 2007 [cit. 2007-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.spsmvbr.cz/muzeumzla/unter/unter.html>>.

⁸⁹ JEDLIČKA, M. *Muzeum zločinu*. [online prezentace]. 2007 [cit. 2007-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.spsmvbr.cz/muzeumzla/unter/unter.html>>.

Dianu Opúchovou odvedl do lesa v bratislavské části Záhorská Bystrica a usmrtil ji několika údery do krku. Tělo oběti na místě zaházel větvemi.⁹⁰

4.3.5 Pátá oběť

Poslední vražda byla Jozefu Slovákovi prokázána ze dne 16.7.1991 (měsíc a dva dny po propuštění z výkonu trestu odnětí svobody za trestný čin nedovolené ozbrojování), jejíž obětí byla 18letá Anna Královičová z Bratislavy. Společně se seznámili v bytě matky Anny Královičové. Jozef Slovák se Anně Královičové i její matce představil pod jiným jménem a prokázal se padělanými doklady. Navíc matce Anny Královičové následně nabízel šperky, pocházející z krádeží.⁹¹

V den vraždy (tedy dne 16.7.1991) se Jozef Slovák náhodně setkal s Annou Královičovou v Bratislavě – Železné Studienke, kde ji napadl klackem a uškrtil páskem. Tělo oběti hodil do vysoké trávy a zaházel větvemi. Několik hodin po vraždě navrhl Jozef Slovák pohlavní styk matce Anny Královičové.⁹²

Jozef Slovák byl zatčen dne 18.7.1991 v Bratislavě. Při zatčení byly na jeho těle zjištěny oděrky, způsobené Annou Královičovou v sebeobraně a byla u něho zajištěna nelegálně držená pistole. K vraždě Anny Královičové se Jozef Slovák doznal, neboť informace o této vraždě policii ještě neměla a následně policii zavedl na místo činu, kde byly při ohledání zjištěny stopy po násilné manipulaci s genitáliemi.⁹³

4.3.6 Modus operandi Jozefa Slováka

Velmi významným se při objasňování a vyšetřování vražd stal modus operandi:

- ve všech případech se jednalo o mladé ženy (21, 16, 18, 17, 18 let),
- oběti lákal vždy na odlehlá místa v lese,

⁹⁰ JEDLIČKA, M. *Muzeum zločinu*. [online prezentace]. 2007 [cit. 2007-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.spsmvbr.cz/muzeumzla/unter/unter.html>>.

⁹¹ JEDLIČKA, M. *Muzeum zločinu*. [online prezentace]. 2007 [cit. 2007-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.spsmvbr.cz/muzeumzla/unter/unter.html>>.

⁹² JEDLIČKA, M. *Muzeum zločinu*. [online prezentace]. 2007 [cit. 2007-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.spsmvbr.cz/muzeumzla/unter/unter.html>>.

⁹³ JEDLIČKA, M. *Muzeum zločinu*. [online prezentace]. 2007 [cit. 2007-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.spsmvbr.cz/muzeumzla/unter/unter.html>>.

- oběti zakrýval větvemi, kameny, trávou nebo listím,
- všem obětem chyběly na nohou boty.⁹⁴

Jozef Slovák se vracel na místo činu, aby zahladil stopy. Ženám se představoval jako vysoký policejní důstojník kriminální policie nebo kontrarozvědky, který má nebezpečné poslání nebo jako příslušník tehdejšího Sboru nápravné výchovy. Tím si získával důvěru těchto žen. Na podporu svých legend si vyrobil pět různých průkazů, jimiž prokazoval příslušnost k mravnostnímu oddílu nebo protiteroristickému útvaru. Také měl průkaz pražské Krajské prokuratury se svou fotografií.⁹⁵

4.3.7 Vyjádření znalců

Jozef Slovák měl nadprůměrnou inteligenci. Ze závěrů znaleckých posudků vyplynulo, že se jedná o psychopatickou osobnost, kdy převládáními rysy jeho osobnosti je agresivita, výbušnost a zvýšený egocentrismus. Přestože jeho oběťmi se staly mladé ženy, nebyla u jeho osobnosti zjištěna žádná sexuální úchylka nebo deviace. Také nebyly zjištěny žádné sklony k alkoholismu nebo k návykovým látkám.⁹⁶

Jeho motiv byl sexuální a finanční, pomstychtivý a odstranění „nepohodlného“ svědka. To jsou z hlediska kriminalistiky zajímavé motivační prvky.⁹⁷

⁹⁴ JEDLIČKA, M. *Muzeum zločinu*. [online prezentace]. 2007 [cit. 2007-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.spsmvbr.cz/muzeumzla/unter/unter.html>>.

⁹⁵ JEDLIČKA, M. *Muzeum zločinu*. [online prezentace]. 2007 [cit. 2007-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.spsmvbr.cz/muzeumzla/unter/unter.html>>.

⁹⁶ JEDLIČKA, M. *Muzeum zločinu*. [online prezentace]. 2007 [cit. 2007-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.spsmvbr.cz/muzeumzla/unter/unter.html>>.

⁹⁷ JEDLIČKA, M. *Muzeum zločinu*. [online prezentace]. 2007 [cit. 2007-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.spsmvbr.cz/muzeumzla/unter/unter.html>>.

ZÁVĚR

Systém modus operandi se zabývá poznáním takového souhrnu znaků kriminalisticky relevantní události, které dávají možnost najít v jejich stopách odraz události, vlastností osoby a také působení faktorů, které způsob páchání podmínily. Modus operandi je nejdůležitějším skladebným prvkem kriminalistické charakteristiky trestného činu. Na základě použitých metod, studia literatury, analýzy poznatků a jejich objektivního hodnocení mohou shrnout svou práci do následujících závěrů:

1. **Modus operandi** se vyznačuje vlastní celistvostí, kdy kriminální chování konkrétního pachatele představuje vůči okolnímu prostředí relativně autonomní celek. Současně tento systém obsahuje relativně stálou strukturu s početnými vzájemnými logicko-strukturálními vazbami mezi jednotlivými komponenty. Tím modus operandi představuje systém, který je v praxi využitelný, zejména při odhalování a objasňování sériových trestných činů.

2. **Význam modu operandi** pachatelů sexuálních trestné činnosti lze pro kriminalistiku vidět při tvorbě vyšetřovacích verzí, při kriminalistické identifikaci, při kriminalistické prevenci, při tvorbě dílčích kriminalistických metodik, při kriminalistické typologii pachatelů a v rámci informačních systémů policie. Na rozdíl od trestního práva, které vyžaduje právně relevantní skutečnosti, má kriminalistika zájem širší. Kriminalistika zkoumá i složky jednání pachatele, které mají tzv. „nekriminální“ povahu a kterými rozumíme úkony a operace, nenaplňující skutkovou podstatu trestného činu, přičemž s trestným činem mají jen místní nebo časovou souvislost (např. pachatel na místě činu zanechává písemné vzkazy apod.). Význam modu operandi a podpisu pachatele sériové trestné činnosti je veliký a vyžaduje, aby teorie i praxe věnovala jeho analýze pozornost.

3. **Modus operandi systém** je založen na předpokladu, že pachatel pokračuje nebo opakuje stejné znaky způsobu páchání (perseverance), přičemž variabilita způsobu páchání by u různých pachatelů měla být dostatečně široká, aby bylo možné individuálně odlišit pachatele. Data uložená v modus operandi systému mohou přispět k poznání a objasnění určitých skutečností prověřované události. Při práci s evidencí modus operandi systém a s dalšími informačními systémy je důležité používání

jednotné terminologie, stanovených normativů, měřítek, vzorkovnic různých hodnot a dalších pomůcek. Dostatečné množství kriminalisticky relevantních informací ale nestačí. Důležitý je způsob jejich praktické aktualizace a aplikace. V Policii České republiky, zejména základními útvary policie (obvodní oddělení atd.), není věnována významu modus operandi systému dostatečná pozornost při vkládání a následném vytěžování údajů ze systému.

4. **Modus operandi systém** jako součást kriminalistických metodik **lze efektivně využít** nejen v rámci činnosti služby kriminální policie a vyšetřování, ale i **v rámci činnosti ostatních služeb bezpečnostních sborů.**

5. Na vybraných případových **kazuistikách** je znázorněn význam modus operandi systému pachatelů sexuální trestné činnosti pro kriminalistiku. Kazuistiku lze využít zejména při studiu kriminalistické teorie a při dalším vzdělávání.

6. K problematice modu operandi a podpisu pachatele sériové trestné činnosti **de lege lata**, tedy existujícího právního stavu je možné shrnout následující. Má-li být využíván modus operandi systém a má-li být využíván jako zákonný důkazní prostředek, musí být využíván v souladu s příslušnými ustanoveními trestního řádu, resp. trestního práva a v souladu s dalšími souvisejícími právními předpisy.

7. Způsob páchaní sériové trestné činnosti **de lege applicata** je nutné vidět v kontextu s postoji soudních orgánů, které právo nalézají a vykládají. Soudní výklad je nejčastěji užívaný výklad, podle kterého se realizuje trestní právo v praxi.

LITERÁRNÍ ZDROJE

BEDNAŘÍKOVÁ, K. Dopady nepřijetí trestního zákoníku. *Justiční aktuality*, 2006, roč. 2, č. 3, s. 8.

ČÍRTKOVÁ, L. *Forenzní psychologie*. 1. vyd. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2004. 431 s. ISBN 80-86473-86-4

ŽURANA, V. Vzťah trestného práva a kriminalistiky. In *Kriminalistika – jej súčasné postavenie a význam*. Bratislava : Akadémia Políciejného zboru v Bratislave, 1993, s. 150 – 156.

HIRŠ, V. *Rigorózne konanie na Akadémii Políciejného zboru v Bratislave*. 1. vyd. Bratislava : Akadémia Políciejného zboru v Bratislave, 2001. 44 s. ISBN 80-8054-179-5

HLAVA, J. *Kriminalistická situácia*. 1. vyd. Bratislava : Akadémia Políciejného zboru v Bratislave, 1998. 244 s. ISBN 80-8054-070-5

HLAVA, J. Je možné spáchať kriminalisticky relevantnú udalosť? *Políciejná teória a prax*, 2002, roč. 10, č. 1, s. 41 – 49. ISSN 1335-1370

HOLYST, B. *Kriminalistika*. 8. zmeněné a rozšířené vydání. Warszawa : Wydawnictwo naukowe PWN, 1996. 898 s. ISBN 83-86702-23-0

JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část a zvláštní část*. 1. vyd. Praha : Linde Praha, a.s., 2005. 794 s. ISBN 80-7201-533-8

KONRÁD, Z. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 3. nezměněné vyd. Praha : Políciejní akademie ČR, 1999. 219 s. ISBN 80-7251-023-1

KRAJNÍK, V. a kol. *Kriminalistika*. 1. vyd. Bratislava : Akadémia Políciejného zboru v Bratislave, 2005. 356 s. ISBN 80-8054-356-9

KUČEROVÁ, S. Zločin a psychologie. *Policista*, 2006, roč. 12, č. 12, s. 12 - 13.
ISSN 1211-7943

MAŠĽANYOVÁ, D. Spôsob spáchania trestného činu - jeho trestnoprávny a kriminalistický význam. In *Kriminalistika – jej súčasné postavenie a význam*. Bratislava : Akadémia Políciejného zboru v Bratislave, 1993, s. 163 – 167.

MacLEAN, F. Vyšetovanie sériovo páchanej trestnej činnosti vo Veľkej Británii. In *Zborník z teoreticko-praktického seminára konaného dňa 18. 10. 1995 na Akadémii PZ SR: Efektívnosť riadenia v Policajnóm zbore*. Bratislava : Akadémia Políciejného zboru v Bratislave, 1995, s. 48 – 60. ISBN 80-88751-68-3

MUSIL, J. a kol. *Úvod do kriminalistiky*. 3. nezměněné vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. 129 s. ISBN 80-7251-019-3

MUSIL, J. a kol. *Kriminalistika: vybrané problémy teorie a metodologie*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 2001. 309 s. ISBN 80-7251-080-0

MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2004. 608 s. ISBN 80-7179-878-9

NOVOTNÝ, O., DOLENSKÝ, A., JELÍNEK, J., VANDUCHOVÁ, M. *Trestní právo hmotné – I. Obecná část*. 3. přepracované vyd. Praha : Codex, 1997. 328 s. ISBN 80-85963-24-8

NOVOTNÝ, F., RŮŽIČKA, F. a kol. *Trestní kodexy: trestní zákon, trestní řád a související předpisy (komentář)*. 2. doplněné vyd. Praha : Eurounion, 2002. 1640 s. ISBN 80-7317-009-4

PJEŠČAK, J. *Kriminalistika: Učebnice pre právnické fakulty*. 1. vyd. Bratislava : Obzor, 1981. 426 s.

PORADA, V. a kol. *Kriminalistika*. 1. vyd. Brno : Akademické nakladatelství CERM, s.r.o., 2001. 746 s. ISBN 80-7204-194-0PORADA, V., POŽÁR, J., KONRÁD, Z.

K problematice matematického modelu způsobu spáchání a utajení trestného činu. In *Sborník odborných sdělení k problematice vědeckovýzkumného úkolu: Odras subjektivních aspektů ve způsobu páchaní a utajování některých druhů trestných činů*. Praha : VŠ SNB, 1980, s. 116 – 124.

STRAUS, J. a kol. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem (do roku 1939)*. 1. vyd. Praha : POLICE HISTORY, 2003. 197 s. ISBN 80-86477-18-5

STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*, 1. vyd. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2006. 310 s. ISBN 80-86898-66-0

STRAUS, J., VAVERA, F. *Dějiny československé kriminalistiky slovem i obrazem II. (od roku 1939 po současnost)*. 1. vyd. Praha : POLICE HISTORY, 2005. 347 s. ISBN 80-86477-28-2

ŠÁMAL, P. *Osnova trestního zákoníku 2004 – 2006*. 1. vyd. Praha : C. H. Beck, 2006. 432 s. ISBN 80-7179-527-5

ŠIMOVČEK, I. Kriminalistické prognózovanie spôsobov páchania a utajovania niektorých druhov trestnej činnosti. In *Aktuálne problémy kriminologickej prognostiky*. Bratislava : Akadémia Políciejného zboru v Bratislave, 1995, s. 115 – 119. ISBN 80-88751-55-1

ŠIMOVČEK, I. a kol. *Kriminalistika*. 1. vyd. Bratislava : Akadémia Políciejného zboru v Bratislave, 1997. 642 s. ISBN 80-8054-005-5

TIPLICA, M. a kol. *Doplňková skripta z kriminalistiky*. 1. vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1997. 196 s. ISBN 80-85981-43-2

TIPLICA, M. a kol. *Kriminalistická taktika*. 2. upravené vyd. Praha : Policejní akademie ČR, 1999. 162 s. ISBN 80-7251-007-X

TREŠLOVÁ, L. Aktuální stav návrhů právních předpisů připravených nebo připravovaných legislativním odborem Ministerstva spravedlnosti v oblasti trestního práva. *Justiční aktuality*, 2006, roč. 2, č. 3, s. 10 – 11.

VONÁŠEK, M. Europol – Středisko pro řízení poznatků (Když se podělíš, získáš víc!). *Kriminalistický sborník*, 2006, roč. 50, č. 4, s. 48 – 49.

LEGISLATIVNÍ DOMUMENTY

ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Rozkaz ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování č. 6/2004, kterým se stanoví postup Policie České republiky při práci s informačním systémem „Kriminalisticky sledované události“. In *Sbírka interních aktů řízení policejního prezidenta, Česká republika*. 2004.

ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Rozkaz ředitele Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia České republiky č. 10/2004, kterým se určují oprávnění pracovníci a stanovuje se rozsah jejich oprávnění pro výkon činnosti s informačním systémem „Kriminalisticky sledované události“. In *Sbírka interních aktů řízení policejního prezidenta, Česká republika*. 2004.

ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Rozkaz policejního prezidenta č. 28/2004, kterým se zahajuje celorepublikový provoz Informačního systému Kriminalisticky sledované události“. In *Sbírka interních aktů řízení policejního prezidenta, Česká republika*. 2004.

ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 130/2001, kterým se upravuje postup Policie České republiky při plnění úkolů v trestním řízení, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka interních aktů řízení policejního prezidenta, Česká republika*. 2001.

ČESKO. Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, jak vyplývá ze změny provedené ústavním zákonem č. 162/1998 Sb. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 1, s. 17-23. Dostupné z WWW: <<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=1~2F1993&rpp=15#seznam>>.

ISSN 1211-1244.

ČESKO. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, jak vyplývá ze změn provedených ústavními zákony č. 347/1997 Sb., č. 300/2000 Sb., č. 395/2001 Sb., č. 448/2001 Sb., a č. 512/2002 Sb. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 1, s. 5-16. Dostupné z WWW: <<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=1~2F1993&rpp=15#seznam>>. ISSN 1211-1244.

ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 11, s. 354-464. Dostupné z WWW: <<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=40~2F2009&rpp=15#seznam>>. ISSN 1211-1244.

ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů Československé socialistické republiky, Česká republika*. 1961, částka 66, s. 513-571. Dostupné z WWW: <<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=141~2F1961&rpp=15#seznam>> .

ČESKOSLOVENSKO. Zákon ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky*. 1990, částka 35, s. 810-826. Dostupné z WWW: <<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=200~2F1990&rpp=15#seznam>>. ISSN 1211-1244.

ČESKO. Zákon ČNR č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 91, s. 4086-4116. Dostupné z WWW: <<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=273~2F2008&rpp=15#seznam>>. ISSN 1211-1244.

ČESKO. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2003, částka 79, s. 4030-4052. Dostupné z WWW:

<<http://portal.gov.cz/app/zakony/zakon.jsp?page=0&nr=273~2F2008&rpp=15#seznam>>.
ISSN 1211-1244.

SLOVENSKO. Zákon NR SR č. 171/1993 Z. z., o Policajnom zbore, v znení neskorších predpisov. In *Sbierka zákonov Slovenskej republiky*. 1993, časťka 46, s. 770-784. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/1993-171>>.

SLOVENSKO. Zákon č. 57/1998 Z. z., o Železničnej polícii v znení neskorších predpisov. In *Sbierka zákonov Slovenskej republiky*. 1998, časťka 23, s. 370-383. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/1998-57>>.

SLOVENSKO. Zákon č. 300/2005 Z. z., Trestný zákon v znení neskorších predpisov. In *Sbierka zákonov Slovenskej republiky*. 2005, časťka 129, s. 3002-3080. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-300>>.

SLOVENSKO. Zákon č. 301/2005 Z. z., Trestný poriadok v znení neskorších predpisov. In *Sbierka zákonov Slovenskej republiky*. 2005, časťka 130, s. 3098-3206. Dostupné z WWW: <<http://www.zakonypreludi.sk/zz/2005-301>>.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

JEDLIČKA, M. *Muzeum zločinu*. [online prezentace]. 2007 [cit. 2007-02-24]. Dostupné z WWW: <<http://www.spsmvbr.cz/muzeumzla/unter/unter.html>>.

VYKOPALOVÁ, H. *Prognóza vývoje kriminality v SR – recenze*. [cit. 2007-03-01]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/casopisy/kriminalistika/2001/01_02/vykopal.html>